

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"ר מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ח

פרשת נח

א. הכתב והקבלה.

פרק ו' פסוק י"ז: (יז) את המבול מים. לר"ק שרשו, נכל "מן ונצלי שמים וענינו נטר השמים, ולר"א הוא מענין צלילה וערוז כי נדקדק המים שיעשו זה, ולרש"י הוא מלשון צליי והשחתי גם מלשון הוצלה והולכה, וזה אמת צדור כי עיקר יסודו כל ונתחמדו IS הוראות הענינים האלה כולם, וממנו נמחה שרש יצל ושרש צלה גם נצל ועלל. ונעצור שמתיצח ונצול חץ הכרע אם שיהיה הנטר של מים או של אש או של ד"א וכבר אמרו דנותינו ונצול של מים ונצול של אש, לכן ציאר הכתוב ואמר מים כלומר ונצול מים ויחסר הנסמך, וכן האלה שרה אמו שענינו האלה אהל שרה אמו (רו"ה), והמתכוננו OX שטף (זינדפלוטה) אינו לפי העברי (כל"ס):

שאלות

1. פרשנו קובץ כי באשרויות רבות יש לפרש את *pea* מבו"א: נבא, באיזה, באיזה
2. פרשנו התוכף לנסות לפרש *אע"פ* זה צפ"י הפרשים הנ"ל?
3. פרשנו טו"ען שהם מבו"א "נתאחדו בו הוראות הצניינים האלה כוללם" אם כן מה הכירו?
4. איך יכתן ע"אין הכרע" האם *אע"פ* מים או *או* *be* *אע"פ* זה חסוב?

* * *

ב. העמק דבר.

פרק ו' פסוקים יט', כ', כא', כב':

(ט) ומבל:

דהוי מבל בשר. יתור דברים צא ללמדנו דמשמעות החי חין ספי' שלא מת אלא שכולו חי ואינו חסר שום חצר. וזהו דאיתא נחם' עבודת כוכבים ה' צ'. דאר"א מנין לתמוסר חצר שאסור לצ"ל להקריב שח' ומכל החי מכל צמר בהמה שהיין ראשי חברים שלה. וע"ש בתום': שמים מבל. כשילכו שנים יחד חזי. תביא וגו'. ואותם השנים זכר ונקבה יהיו. דוקא כשיהיו ז"ל ולא פירש אלהים עדיין כמה זוגות יהיו עד מאמר ה' להלן: (כ) למינהו. כבר ביארנו צפ"ל בראשית ענין לחינהו שיש בכל צריה כמה מינים. ובשעת יצירה לא יא אלא אחד ואח"כ נתחלק לכמה מינים וכן נח לא הכינס אלא אחד ובו היה נכלל כל המינים שבו:

שאלות

1. מהו חידושו בקטע הראשון?
2. פרשנו מדעי' כי צ"ליו להכניס רק את אלה שיבואו בנזרות, מנין לו זאת ומה חידושו יש בכך?
3. איזו הבטחה ישנה בביאורו לפסוק כא'?
4. מה מוסיף פרשנו בקרינו על פסוק כב'?

* * *

1. (ט,ו) 1. ופירושו, באמצעות או על ידי אדם.
 2. ראייה מן התרגום כי כוונת התורה ב"באדם" היא לפעולת הדיינים בהענשת הרוצח— אם כי התרגום הביא לשון רבים "דייניא", בעוד רבינו טוען לטובת דיון אחד "על דרך המליצה". 3. נראה כי רבינו מתכווין לסנהדרין עב, ב: רודף שהיה רודף אחר חבירו להרגו, אומר לו, ראה שישראל הוא ובן ברית ז:א, והתורה אמרה "שופך דם האדם באדם דמו ישפך"— אמרה תורה הצל דמו של זה בדמו של זה. ומפרש רש"י: כל הרואה אותו ישפוך דמו בשביל אותו אדם שהוא רודף,

דהיינו "באדם"— בשביל הצלת אדם הנרדף... מכאן ראייה לרבינו כי "באדם"— הכוונה היא לאדם אחד, (לפי הגמרא "בשביל אדם אחד", ואילו לפי רבינו "באמצעות אדם אחד"), בעוד שמתרגום אונקלוס סיוע לדבריו כי ה"אדם" הוא הדיין, אשר באמצעותו אנו פועלים. 4. נתינת טעם, בלומר מדוע מותר לבן נח להרוג על ידי דיון אחד. 5. בודאי טעות הדפוס וצריך להיות "מהשכל".

תשובה

1. איך תפרש את פסוקנו בלי להסתניע בפרשנים אחרים?
2. לכאורה מה הקושי בפסוקנו המצריק ביאור?
3. מהו חידושו של פרשנו על "דרך המליצה"?
4. בצצט מה "מליצה" יש כאן?

* * *

1. אור החיים.

פרק ט' פסוק יא': ■ רואני כי הודה הקדוש ברוך הוא לטענת

אברהם ולא עמד בה שהרי המטיר אש וג' ויחפף ה' וגו' ואם השבועה נתקיימה גם על המקצת ואפילו באש למה עשה ה' בסדרים מה שעשה:

■ אמתות דברי רבותנו ז"ל הוא על זה הדרך כי אברהם טען טענת חכמה והיא פי מה טעם נשבע ה' מהביא מבול לעולם ממה נפשך אם הנבדאים אינם חייבים פשיטא שלא יעיל האל משפט, אלא שהגם שיתחייבו לבלותם כמו שנתחייבו דור המבול אף על פי כן יכבש ה' את הדין ולא יעשה משפט מות זו היא פונת השבועה הא למדת שפונתך שלא תעמיד המשפט על תלו ואם כן גם במה שלפנינו לא יעמיד ה' המשפט כפי המתייב ואבקש רחמים inq שבקש. ואם פונתך בשבועת המבול דוקא בפרט זה של כיום אבל של אש וכ' והעמדת קו הדין ישנה בלא מגרעת ואם כן פאן גם כן תעמיד המשפט

ואין מקום לתפלותי, חלילה לך וגו' לַמַּאֲדָיִם וכו' כמו שפרשנו למעלה פי הנבדאים ששמעו השבועה סבתם היא שלא תעמיד משפטי הדין עד סוף וזה ערמה חס ושלום וחלין הוא לו להצרים על בריותיו שהם רבינו דבר והוא יבון באפן אחר. ותמצא ששים המאמר בדברי אברהם וזה לשונם אם עולם אתה מבקש אין דין ואם דין וכ' אין עולם וכ' אי את לא תומר צבחר לית עלמא זכיל קים ע"כ הרי שכונת אברהם היא להוכיח כי אין הכרח שיעשה המשפט בשלמות. והודה לו הקדוש ברוך הוא על הדבר ונכנס אברהם ובקש שיעשה למען הצדיקים ולא יאבד הרשעים שעמהם וזה הוא צבחר מהדין ונתרצה ה' על הדבר וכשלא מצא צד להטות משפט נחתם עליהם לאבדם. ואין פרט זה נכלל בשבועת ה' והמטיר על רשעים אש וגפרית. ואת זה ראו המצרים ותשובו כי באש ה' וגו' (ישעיה סו) להתחכם שלא יבואו במשפט האש להיותם פרט בעולם:

תשובה

1. קרא את פסוקנו ותנסה לצמוד על משמעותו?
2. פרשנו בוחן pka "התחייבותו" של הקב"ה כאן צמדה במהן בעת הכיבת סדום, האם זה ככלל קשור?
3. מה בדיוק היתה טענתו של אברהם לכו חז"ל?
4. בצצט מה ביקש אברהם: צדק, רחמים, קיום ההפסחה או מהו שונה?
5. מה היתה טענתו של המצרי?

* * *